

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası
Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Tedriciliğin Olduğunu Söyleyenlerin Herhangi Bir Delili Veya Şibhi Delili Var mıdır?

Hisham Basbous'a

Soru:

Esselamu Aleykum.

Öncelikle büyük çabalarınızdan dolayı Allah sizi mübarek kılsın ve saygıdeğer şahsınızdan aşağıdaki sorunun cevabını vermenizi rica ediyoruz:

Tedriciliğin olduğunu söyleyenlerin bir delili veya şibhi delili var mıdır? Zira tedriciliğin olduğunu söyleyenlerin çoğu şöyle diyorlar: Bu, ihtilafli bir meseledir. Dolayısıyla bir taraf diğerini suçlamamalıdır. Bu yüzden biz sizi inkâr etmiyoruz, siz de bizi inkar etmeyin. Bazı deliller getiriyorlar ki bunlardan bazıları şudur: Aişe'nin içki hakkındaki sözü, Ömer İbn Abdulaziz'in oğluyla ilgili sözü, Ömer dönemindeki kıtlık yılında hırsızın elinin kesilmesinin askıya alınması şüphesi, Ömer İbn Abdulaziz'in oğluyla olan kıssası, aynı şekilde Abdulmelik İbn Ömer İbn Abdazaziz'in oğluyla olan kıssası... Zira Abdulmelik'in oğlunun ona şöyle dediği rivayet edilmektedir: Babacığım neden işleri uygulamıyorsun? Allah'a yemin olsun hak için beni ve seni kazanlarda kaynatsalar umurumda değil! Ömer Radiyallahu ona şöyle dedi: Acele etme oğlum. Allah Kur'an'da içkiyi iki kez zemmetti, üçüncüsünde haram kıldı. Bu yüzden insanlara birden hakkı taşımaktan, ondan uzaklaşmalarından ve fitne olmasından korkuyorum. (İkdu'l Ferid 1/30, el-Muvafakat 2/94) Diğer delil sünnettendir: Vehb'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: Cabir İbn Abdullah'a biat ettikleri zaman Sakif'in durumu hakkında sordum. O da şöyle dedi: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e, sadaka (zekat) vermemeyi, cihat etmemeyi şart koştular. Daha sonra Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini işitti: Müslüman olurlarsa zekat da verecekler cihada da katılacaklar! "Sahih hadis."

Özetle soru şöyledir: Tedricilik meselesi kati bir mesele midir, "yani haramlılığı kesin mi" yoksa hakkında ihtilafın olduğu içtihadî bir mesele midir? Allah sizi mübarek kılsın. Uzattığım için özür dilerim.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Daha önce 11/02/2006 tarihinde İslam'ın tatbik edilmesinde tedricilik meselesine dair çok uzun ve yeterli bir cevap vermiştik. Belki de siz onu görmemişsinizdir. Çünkü cevap Facebook sayfasının oluşturulmasından önceydi... Her neyse, zaten sorunuz önceki cevabımızda ele alınmayan yeni meseleri içermektedir ve bu cevapta bahsi tamamlayacağız ve başarıyı bahşeden Allah Subhanehu'dur:

Birincisi: İslam hükümlerinin tatbik edilmesinde tedriciliğin olduğunu söylemek, çok riskli bir durumdur. Zira tedriciliği savunanların yaydıkları anlam, İslam hükümlerinin tek bir defada tatbik edilmesinin gerekmediğidir. Bu nedenle hükümlerin, yavaş yavaş (tedricen) uygulanması gerekir, diğer bir ifadeyle bazı meselelerde küfür hükümlerini tatbik edilmeli ve bazı meselelerde de İslam'ın hükümleri tatbik edilmelidir!.. Dolayısıyla bu hususta, büyük bir günahın ve büyük bir fesadın olduğu görülmektedir...

İkincisi: Tedriciliği savunanların getirmiş oldukları delillerde, genel olarak tedricilik konusu üzerinde hiç düşünmedikleri açıkça görülmektedir. Zira onlar, tedriciliğin caiz olduğunu, şerî delilleri inceledikten sonra istinbat etmemişlerdir. Bilakis çıkarımlarının keyfiyetinden, tedriciliğin gerekli olduğuna karar verdikleri, sonra bunun caiz olduğuna dair delil aramaya başladıkları ve kendisine dair çıkarımda bulunulan meselenin vakıasına mutabık olup olmadığını gözden geçirmeksizin onları bir araya topladıkları gayet açıktır... Oysa bu, istinbat etmedeki sahit olan keyfiyete aykırı olan bir durumdur ki o şöyledir:

1- Bir meseleye dair şerî hükmün istinbatı yapılırken önce bu meselenin vakıası iyi bir şekilde araştırılır, sonra bu vakıayla alakalı deliller toplanır, daha sonra da şerî hükmün istinbatı için bu deliller, usul araştırması ile incelenir.

2- İlk önce delillerin arasını cem etmeye gayret edilmelidir. Zira (birbirine zıt gibi görünen) iki delilin kullanılması, birinin ihmal edilmesinden daha evladır.

3- Şayet delillerin cem edilmesi mümkün değilse, şu usul kaidesi gereğince birinin diğerine tercih edilmesi yoluna gidilir: Muhkem olan müteşabihe, kati olan ise zanni olana tercih edilir. Şayet her ikisi de zanni ise, genellik ve senet yönünden delilin güçlü olanını araştırırız... Zira güçlü senet, az güçlü senede tercih edilir, hâs (özel) olan, âmm (genel) olana tercih edilir, mukayyet olan mutlak olana tercih edilir ve mantûk olan, mefhum olana tercih edilir... Ve benzeri gibi. Ayrıca kendi bölümünde detaylandırılır.

Üçüncüsü: Şerî deliller incelenerek, İslam'ın tatbik edilmesinde tedricilik açık bir şekilde ortaya çıkarılmalıdır. Çünkü bir kısmını tatbik edip diğer kısmını terk etmek caiz değildir... Zira bunun delillerinin, subutu ve delaleti kati olup onlardan bazılarını zikredelim:

1- Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **وَأَن آٰحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَن بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ** **“Aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet ve onların hevâlarına (arzularına) uyma! Allah'ın sana indirdiği hükümlerin bir kısmından seni saptırmalarından sakın!”** [Maide-49] İşte bu, ister emir isterse nehiy olsun Allah'ın indirdiği tüm hükümlerle hükmetmenin farz olduğuna dair Rasulü'ne ve ondan sonra da Müslüman yöneticilere Allah'tan gelen kesin bir emirdir. Çünkü ayette geçen (مَا) lafzı indirilen tüm hükümleri kapsayan umum sığasındandır. Nitekim Allah, Rasulü'nü ve ondan sonra da Müslüman yöneticileri insanların hevasına tabii olmaktan ve onların arzularına boyun eğmekten nehyetmiştir. Zira Azze ve Celle, şöyle buyurmuştur: **وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ** **“Ve onların hevâlarına (arzularına) uyma!”** [Maide-49]... Ayrıca Allah, Resulü'ne ve ondan sonra da Müslüman yöneticilere, insanların fitnesine ve **Allah'ın indirdiği hükümlerin bir kısmının** tatbik edilmesinden yüz çevirmelerine karşı uyarıda bulunmuştur. Bilakis ister emirler olsun isterse nehiyeler olsun insanların ne istediklerine bakmaksızın Allah'ın indirdiği bütün hükümleri tatbik etmeleri üzerlerine farzdır. Zira Subhanehu şöyle buyurmuştur: **وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَن بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ** **“Allah'ın sana indirdiği hükümlerin bir kısmından seni saptırmalarından sakın!”** [Maide-49]

2- Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **وَمَن لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ** **“Her kim Allah'ın indirdikleri ile hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.”** [Maide-44] Allahu Teala ikinci bir ayette de şöyle buyurmuştur: **وَمَن لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ** **“Her kim Allah'ın indirdikleri ile hükmetmezse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir.”** [Maide-45] Allahu Teala üçüncü bir ayette ise şöyle buyurmuştur: **فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ** **“İşte onlar fâsikların ta kendileridir.”** [Maide-47] Allah bu üç ayette, ister emirler olsun isterse nehiyeler olsun her kim Allah'ın indirdiklerinin tamamıyla hükmetmez ve onları inkar ederse kafir olacağını ve inkar etmez ancak onlarla hükmetmez ise zalim ve fasık olacağını belirtmiştir... Çünkü bu üç ayette geçen (مَا) lafzı ister emirler isterse nehiyeler olsun, şerî hükümlerin tamamını kapsamaktadır.

3- İşte bu, fethedilen beldeler üzerinde İslam hükümlerinin tatbiki hususunda Raşid Halifelerin uygulamasıdır ki onlar, Allah Subhanehu'nun Kitabı'nı ve Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hükümleri nasıl tatbik ettiğini insanlar içerisinde en iyi bilenlerdi. Zira onlar Rادیallahu Anhum geciktirme, erteleme veya tedricilik olmadan hükümleri bir defada uygulamışlardır. **Dolayısıyla onlar İslam'a giren hiçbir kimsenin, bir sene içki içmesine veya zina etmesine izin verip sonra da bunun ardından yasaklama diye bir şey yapmamışlardır... Bilakis hükümlerin tamamını tatbik etmişlerdir. Fethedilen beldelerde hükümlerin kapsamlı olarak tatbik edilmesi, mütevatir olan bir husustur.**

Dördüncüsü: Binaenaleyh hiçbir zanni delil bu hükme etki edemez. Dolayısıyla tedriciliğin haram olduğu ve İslam'ın hükümlerinin tatbik edilmesinin farz olduğu, tüm bunlar kati nâss ile sabittir. Bu da kati olanın, kati olanla çelişenin delaletinde şüphenin olduğu herhangi bir zanni delili iptal edeceği anlamına gelmektedir. Yani zanni olanın, kati olanla çatışmayacak şekilde anlaşılması gerekir. Diğer bir ifadeyle şayet mümkünse, zanni olanın kati olanla

çatışmayacak şekilde anlaşılması şeklinde iki delilin de kullanılması yoluna gidilir. Aksi taktirde tercih etme yoluna gidilir, yani kati olan alınır, zanni olan reddedilir.

Beşincisi: Şimdi hükümlerin tatbik edilmesindeki tedricilik meselesinde iki delilin beraber kullanılması, yani zanni olanın, kati olanla çatışmayacak şekilde anlaşılması mümkün müdür ona bakalım? O halde soruda geçen delilleri inceleyelim:

1- Aişe Radiyallahu Anhe'nin, içki hakkındaki hadisi:

فقد روى البخاري في صحيحه عن يوسف بن مَاهِك، قال: إني عند عائشة أم المؤمنين رضي الله عنها، إذ جاءها عراقي، فقال: أي الكفن خير؟ قالت: وبِحك، وما يضرك؟ قال: يا أم المؤمنين، أربني مصحفك؟ قالت: لم؟ قال: لعلي أوفى القرآن عليه، فإنه يقرأ غير مؤلف، قالت: وما يضرك أيه قرأت قبل؟ "إنما نزل أول ما نزل منه سورة من المفصل، فيها ذكر الجنة والنار، حتى إذا تاب الناس إلى الإسلام نزل الحلال والحرام، ولو نزل أول شيء: لا تشربوا الخمر، لقالوا: لا ندع الخمر أبداً، ولو نزل: لا تزنوا، لقالوا: لا ندع الزنا أبداً، لقد نزل بمكة على محمد صلى الله عليه وسلم إني لجارية العتب: (بئس الساعه مؤعدهم والساعه أدهى وأمر) وما نزلت سورة البقرة والنساء إلا وأنا عنده"، قال: فأخرجت له المصحف، فأملت عليه آي السور

Yusuf İbn Mahak'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: Ben müminlerin annesi Aişe Radiyallahu Anha'nın yanındayken, Iraklı bir adam ona geldi ve şöyle dedi: Hangi kefen daha hayırlıdır? Aişe Radiyallahu Anha; Yazıklar olsun sana. Bunun sana ne zararı var? dedi. Bunun üzerine Iraklı adam; Ey müminlerin annesi mushafını bana göster. Aişe Radiyallahu Anha; Niçin? diye sorunca adam; belki sendeki nüshaya göre telif ederim. Hangisini önce okursan sana ne zararı var. İlk önce inen sûreler cennet ve cehennem hakkında tafsilatı içeriyordu. İnsanlar İslam'a yönelince helal ve haram ayetleri indi. Eğer önce içki içmeyin ayeti inseydi, biz ebediyen içkiyi bırakmayız derlerdi. Zina etmeyin ayeti inmiş olsaydı biz ebediyen zinadan vazgeçmeyiz derlerdi. Mekke'de henüz oyun oynayan bir kız çocuğu iken Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e: "Daha doğrusu onlara vad olunan asıl saattir. O saat ne belalı, ne acıdır." [Kamer-46] ayeti indi. Bakara ve Nisa suresi ben yanında iken indi." Dedi ki: Sonra (Aişe Radiyallahu Anha) onun için yanındaki mushafı çıkardı ve böylece ona hangi surelerin olduğunu yazdırdı.

Aişe Radiyallahu Anha'nın kavlinde, şerî hükümlerin tatbik edilmesinde tedriciliğin olduğuna dair delalet hani nerede?! Aişe Radiyallahu Anha, soru soran Iraklıya, insanların İslam'a iman etmesi için Kur'an'da ilk inenin İslam akidesinden bahseden sureler olduğunu açıklamıştır. Böylece onlar, helal ve haram, yani şeri hükümler hakkında inenlere iman etmişlerdir. Dolayısıyla burada, helal ve haramın tatbik edilmesinde tedriciliğin olduğuna değil, bilakis bunun aksine helal ve haramın kamil bir şekilde tatbik edilmesine delalet vardır... Tüm mesele şudur ki; Allah Subhanehu, önce insanlar İslam'a iman etsinler diye ilk olarak helal ve haram hükümlerini indirmemiştir ki böylece onlar, Subhanehu'nun üzerlerine indirmiş olduğu hüküm ayetlerine iman etsinler ve bunları tatbik etsinler... Nitekim Fethu'l Bâri'de, bu hadisin şerhinde şöyle geçmektedir: (İnsanlar tevhide yönelince sözünün, yani bu sözünün helal ve haram (ayetlerinin) inmesine dönmesi, ayetlerin inişinin tertibinde ilahi bir hikmete işaret etmektedir. Kur'an'da ilk inen ayetler, tevhide, mümin ve itaatkar olan kişiye cenneti, kafir ve asi olan kişiyi de cehennemi müjdelemeye davet etmektedir ki böylece nefisler bunlar için mutmain olunca hüküm (ayetleri) inmiştir...) Bitti.

Önce akide surelerinin, sonra da hüküm surelerinin inmesindeki bu tertib, emirlerin hakikatleriyle örtüşmektedir. Zira şayet Allah'a, Rasulü'ne ve ahiret gününe iman etmemiş olsalardı, Allah Subhanehu'nun emrine icabet etmeyeceklerdi. Bu nedenle önce onların imana ve tevhide davet edilmeleri ve icabet etmelerinin ardından da hükümlerle mükellef olmaları gerekir...O halde bunun, İslam beldelerindeki Müslümanlara şeri hükümlerin tedrici olarak tatbik edilmesiyle ne ilgisi var?

2- Ömer Radiyallahu Anh döneminde hırsızlık haddinin askıya alınması konusu:

Ömer Radiyallahu Anh, hırsızlık haddinin tatbik edilmesinde herhangi bir tedricilik amelinde bulunmamıştır. Zira hırsızlık haddi, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem zamanında inmesinin ardından doğrudan tatbik edilmiş, ardından da Ebu Bekir, Ömer ve diğer Halifeler zamanında tatbik edilmeye devam edilmiştir...Ömer Radiyallahu Anh'ın yapmış olduğu şey ise, İslam'da varit olduğu gibi şeri hükmü tatbik etmesidir. Yani hükmün tatbik edilmesini askıya almamış, bilakis onu olması gerektiği gibi uygulamıştır. Zira el kesmenin caiz olmadığı birtakım durumlar vardır ki açıklık durumu da buna dahildir. Dolayısıyla bu durumda el kesmek caiz değildir. Şimdi kıtlık yılında el kesmenin caiz olmadığına dair bazı deliller zikredeceğim:

- Serhasî El-Mebсут'da, Makhul Radyallahu Anh'dan şu hadisin rivayet edildiğini bildirmiştir: **“Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, açlığa mahkum olunması durumunda el kesmek yoktur buyurmuştur.”**

- Yine Serhasî El-Mebсут'ta, Hasen'in bir adamdan şunu zikrettiği geçmektedir: Birbirine sarılmış ve aralarında et olan iki adam gördüm ve onlarla birlikte Ömer'e gittim. Etin sahibi şöyle dedi: Benim uşara (on aylık gebe olan ve doğumu yakın olan) devem vardı. Baharı bekler gibi onu bekliyordum. Şu iki adamı onu boğazlar halde buldum. Bunun üzerine Ömer şöyle dedi: **“Senin devenin yerine iki tane etine buduna dolgun on aylık gebe deven olmasına razı olmaz mısın? Biz hurma salkımından dolayı ve açlık zamanında el kesmeyiz.”** Uşara diye, on aylık gebe olan ve doğumu yaklaşan deveye denir. Bu deve sahipleri nezdinde çok kıymetlidir. Sütün bolluğundan ve verimliliğinden faydalanmak için baharı bekler gibi beklerlerdi. Biz hurma salkımından (العذوق el-izgi) dolayı el kesmeyiz sözüne gelince; içlerinden bunu et ve en tatlı aylar (العزق el-ırgı) şeklinde rivayet edenler de vardır. Bunun manası, zaruret ve açlık yılında el kesme yoktur demektir. Yani açlık ve kıtlık zamanında demektir.

- İbn-u Ebu Şeybe Musannef'inde Mamer'in şöyle dediğini tahric etmiştir: Yahya İbn-u Ebi Kesir şöyle demiştir: Ömer şöyle dedi: **“Hurma salkımı için ve kıtlık senesinde (yapılan hırsızlıktan dolayı) el kesme yoktur.”**

Binaenaleyh ramâde yılında, “yani kıtlık yılında” hırsızlık haddinin uygulanmamasının kaynağı, kıtlık yılında hırsızlık haddinin uygulanmaması hususundaki şeri hükümdür... Yani Ömer Radyallahu Anhu, kıtlık yılında hırsızlık haddinin uygulanmaması hususundaki şeri hükme göre amel etmekten başka bir şey yapmamıştır... Çünkü bu, bu durumdaki bir şeri hükümdür... O halde burada, şeri hükümlerin tedrici olarak tatbik edilmesi hani nerede?!

3- Ömer İbn Abdulaziz'in oğlu ile olan kıssası:

Emevi Devleti'nin, İslami Hilafet Devleti olduğu ve İslam'dan başka hiçbir şeyin tatbik edilmediği bilinmektedir. Ancak bazı Halifeler ve valiler tarafından birtakım aykırılıklar ve zulümler hasıl olmuştur. Ama Ömer İbn Abdulaziz yönetimi üstlendiğinde, İslam'ı insanlara olması gerektiği şekilde tamamen tatbik etmeye devam etmiş ve kesinlikle insanlara, İslami hükümlerin bir kısmını tatbik edip diğerlerini terk ederek şeri hükümleri tedrici olarak uygulamamıştır... Ancak Radyallahu Anh, zulümleri kaldırmaya ve sahiplerine haklarını vermeye hırs göstermiştir. Bu ise kendisinden önceki Ümeyyeoğullarının Halifeleriyle ilgili olup araştırmayı, incelemeyi ve büyük bir çabayı gerektirmekteydi. Zira bazı Halife yardımcılarının el koydukları birtakım mallar, birçok kişinin eline geçmiş, bazı mallar harcanmış, ticaret ve alım-satımdan dolayı başka mallar haline gelmiş ve hak sahiplerinin arasında ölenler ve dünyanın dört bir tarafında çalışanlar bulunmaktaydı... İşte tüm bunlar, inceleme, araştırma ve işleri kontrol etme gibi çaba ve zahmeti gerektirmekteydi... Dolayısıyla Ömer Radyallahu Anh, Halifelerin oğullarının, yardımcılarının ve benzerlerinin, bu zulümlere sorunsuz ve rahatsızlık duymadan tekrar başvuracaklarını görebiliyordu... Böylece onlardan, zulümlere son vermelerini ve hakları yerlerine koymalarını talep etmeye başladı ve bu da kuşkusuz zaman ve çaba gerektirmekteydi... Abdulmelik onun yanına girip babasının bu ikilemlere çözüm bulmaya çalıştığını görünce, gençliğin verdiği dürtüyle babasına bu işe bir an önce son vermesini söyledi. Ardından Ömer, bu meselede kaynaklarda geçtiği şekildeki cevabı verdi... Dolayısıyla burada, hiçbir şekilde tedricilik söz konusu değildir. Bilakis burada, zulümleri öğrenmek için araştırma ve inceleme yaptıktan sonra hükmün olduğu gibi tatbik edilmesi ve tüm bunların gereğinin yapılması vardır. Nitekim bunu açıklığa kavuşturmak için bu meseleyi kaynaklarından zikredeceğiz.

Kayda değerdir ki tarihi rivayetlere ve (anlatıldığı şekildeki...) hikayelere, şayet konu hakkında varit olan hadisler yoksa bakılabilir. Şayet varsa o zaman bu hadisler alınmalıdır... Bunu size şunun için söylüyorum; Abdulmelik'in Ömer İbn Abdulaziz ile olan kıssası hakkındaki tarihi rivayetler ve hikayeler sorusunda, Ömer'in oğluyla geçen kıssasını anlatan hadislerdeki rivayette içki konusu geçmediği halde içki konusunun geçtiğini söylemişsiniz. Buna göre hadiste geçenler alınır ve bu tarihi rivayetler ve hikayeler terkedilirdi...

Ömer İbn Abdulaziz'in oğlu Abdulmelik ile olan kıssasının rivayet edildiği bazı hadisler aşağıdaki şekildedir:

Ebu Nuaym Ahmad İbn Abdullah İbn Ahmed İbn İshak İbn Musa İbn Mehran el-İsbehâni'nin Hilyetu'l-Evliyâ ve-Tabakâtu'l Asfiyâ adlı eseri. (Ölümü: H. 430)

(Bize Abdullah İbn Muhammed İbn Cafer rivayet etti, bize Ahmed İbn Hüseyin İbn el-Hazzai rivayet etti, bize Ahmed İbn İbrahim rivayet etti, bize Mansur rivayet etti ve bize Şuayb rivayet etti ve Muhaddis bana, Abdulmelik İbn Ömer İbn Abdulaziz'in, Ömer'in yanına girdiğini ve ona şöyle dediğini rivayet etmiştir: Ey müminlerin emiri, sana ihtiyacım var bana mücadele et -onun yanında Mesleme İbn Abdulmelik vardı-. Ömer ona dedi ki: Amcanın olmaması gereken bir şey mi? Evet dedi. Bunun üzerine Mesleme kalktı ve dışarı çıktı ve babasının önüne oturarak ona şöyle dedi: Ey müminlerin emiri, yarın Rabbin sana bir bidat gördün onu öldürmedin ve bir sünnet gördün onu da diriltmedin diye sorarsa, sen ne diyeceksin? Ona dedi ki: Ey oğulcuğum, bu tebaanın senin bana iletmen için söylediği bir şey mi, yoksa kendi nefsinde olan bir görüş mü? Dedi ki: Hayır vallahi, kendi nefsimde olan bir görüştür ve sorumlunun sen olduğunu biliyordum. Peki sen ne diyorsun? Babası ona dedi ki: Allah sana merhamet etsin ve Allah seni hayırlı bir evlat olarak mükafatlandırсын. Vallahi ben senin hayrın yardımcılarından olmanı umuyorum. Ey oğulcuğum senin kavmin bu konuyu, ilmek ilmek ve düğüm düğüm bağladılar. Her ne zaman ellerindekini almak istediğimde inat etseler de, üzerimde içerisinde çok kanın olduğu bir yırtık açacaklarına inanmazdım. Allah'a yemin olsun ki benim için dünyanın yok olması, benim yüzümden bir şişe kanın dökülmesinden daha ehvendir. Ya da babanın yanına bir gün olsun gelmediğin halde hüküm verenlerin en hayırlısı olan Allah bizimle kavmimiz arasında hak ile hüküm verinceye kadar bidatin öldürülmesi ve sünnetin de yaşatılması hakkında gelmede seni razı eden nedir?) Bitti.

Ebu Nuaym Ahmad İbn Abdullah İbn Ahmed İbn İshak İbn Musa İbn Mehran el-İsbehâni'nin Hilyetu'l-Evliyâ ve-Tabakâtu'l Asfiyâ adlı eseri. (Ölümü: H. 430)

(Bize Hasan İbn Muhammed İbn Keysan rivayet etti, bize İsmail İbn İshak el-Kâdi rivayet etti, bize Muhammed İbn Ebu Bekir rivayet etti ve bize Said İbn Amir Cüveyra İbn Esma'nın şöyle dediğini rivayet etmiştir: Abdulmelik İbn Ömer İbn Abdulaziz babasına şöyle dedi: Bu hususta görüşünü uygulamana engel olan nedir? Vallahi bu işin uygulanması hususunda beni ve seni kazanlarda kaynatsalar umurumda değil! Ömer dedi ki: İnsanları çok zor sakinleştiriyorum. Allah görüşümü uygulamamı engelledi. Eğer acele edilirse benim için ölüm olur. Şüphesiz Allah benim niyetimi biliyor. Şayet kılaca başvurmamı söylüyorsan insanlara ansızın bir şey yapmaktan korkuyorum. Sadece kılıçla gelen iyilikte bir hayır yoktur.) Bitti.

- **Ebu Bekri Ahmed İbn Muhammed İbn Harun İbn Yezi el-Halal el-Bağdadi el-Hanbeli** Emri Bil Maruf ve'n Nehyi Anil Münker lil-Halal adlı eseri. (Ölümü: H. 311)

(Bana Abdulmelik el-Meymunî rivayet etti, bize Ahmen İbn Hanbel rivayet etti, bize Mutemir İbn Süleyman Furat İbn Süleyman'dan, o da Meymune İbn Mihran'dan, Abdulmelik İbn Ömer İbn Abdulaziz'in babasına şöyle dediğini rivayet etmiştir: Ey babacığım, adalet hususunda istediğin şeyi yapmaktan seni alıkoyan nedir? Vallahi bu işin uygulanması hususunda beni ve seni kazanlarda kaynatsalar umurumda değil! Dedi ki: Ey oğulcuğum, İnsanları çok zor sakinleştiriyorum. Ben işi adaletle canlandırmak istiyorum. Bu yüzden onunla dünyanın açgözlülüğü ortadan kalkıncaya kadar bunu erteliyorum. Böylece ondan kaçsınlar ve bunun için yaşasınlar.)

Bu hadislerden meselenin, İslam'ın insanlara tedrici olarak tatbik edilmesiyle bir ilgisi olmadığı, bilakis bunun sadece hakların sahiplerine geri verilmesi ve Ömer İbn Abdulaziz'den önceki Halifeler döneminde olan zulümlerin kaldırılmasıyla ilgili olduğu gayet açıktır... O halde burada, İslam'ın küfürle karıştırılarak İslami hükümlerin tedrici olarak tatbik edilmesi hani nerede?! Böylece tedricilik konusunda, Ömer İbn Abdulaziz ve oğlunun kıssasıyla ilgili istidlal de düşmüş olmaktadır.

4- Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, Sakif heyeti hakkındaki hadisleri:

عَنْ عَثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ، أَنَّ وَفْدَ تَيْفٍ لَمَّا قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنْزَلَهُمُ الْمَسْجِدَ لِيَكُونَ أَرْقًا لِقُلُوبِهِمْ، فَاسْتَرْطَوْا عَلَيْهِ أَنْ لَا يُحْسَرُوا، وَلَا يُعْسَرُوا، وَلَا يُجَبَّوْا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَكُمْ أَنْ لَا تُحْسَرُوا، وَلَا تُعْسَرُوا، وَلَا فَاسْتَرْطَوْا عَلَيْهِمْ» خَيْرٌ فِي دِينٍ لَيْسَ فِيهِ رُكُوعٌ “Osman İbn Ebu el-As'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir; Sakif heyeti Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e geldiklerinde, kalplerine daha bir yumuşak gelsin diye onları mescitte ağırladı. Onlar (Müslüman olup beyat yapmak için) oşür alınmamasını, cihada çağrılmamalarını ve rükunun (namazın) kendilerine farz kılınmamasını

şart koşular. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, şöyle buyurdu: **لَكُمْ أَنْ لَا تُحْشَرُوا، وَلَا تُعْشَرُوا، وَلَا خَيْرَ فِي دِينِ لَيْسَ فِيهِ رُكُوعٌ** **Sizden öşür alınmasın, cihada da çağrılmayın ancak rükusuz (namazsız) bir dinde hayır yoktur.** [Bu lafız, Ebu Davud'a aittir.] (لَا يَجْبُوا) (من التجبية) den gelmiştir. Yani rüku demektir ve mecazen namaz yerine kullanılmıştır.

b- Başka bir rivayette yine Ebu Davud, Vehb'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: سألت جابراً عن شأن تقيف إذ بايعت قال اشترطت على النبي صلى الله عليه وسلم أن لا صدقة عليها ولا جهاد، وأنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: سيتصدقون ويجاهدون إذا أسلموا sordum. (Cabir de) şöyle dedi: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e, sadaka (zekat) vermemeyi ve cihat etmemeyi şart koşular. Bunun ardından Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, şöyle dediğini işitti: **"Müslüman olurlarsa zekat da verecekler, cihada da katılacaklardır!"**

- Her ne kadar el-Münziri, bu hadis hakkında (Hasan el-Basri, Osman Bin Ebu el-As'tan işitmemiş denilmiştir) dese de bu hadis, kabul edilir. Çünkü buradaki söz, meçhul bir ifadeyle gelmiştir. Bundan dolayı da bu hadis delil olarak kullanılır. Vehb'den gelen ikinci hadis, sahih bir hadistir.

- Bu iki hadisten, hükümlerin bir kısmının tatbiki, diğer kısmının terki olan tedriciliğin caiz olduğunun anlaşılması doğru değildir. Çünkü hükümlerin tatbikinde tedriciliği haram kılan sabit kati deliller vardır:

- O halde bu iki hadis, ya kati deliller ile çatışmayacak, yani kati ve zanni delilin her ikisiyle de amel edilecek şekilde anlaşılmalı ya da her iki delilin kullanılması mümkün değil ise, zanni reddedilerek, kati delil ile amel edilmeli şeklinde anlaşılmalıdır. Yani imkan olması halinde, deliller birbirine cem edilir veya tercih yoluna gidilir. Kati delilin, zanniye tercih edildiği de bilinen bir gerçektir.

- Osman Bin Ebu el-As'ın hadisinde, Allah'ın Resulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Sakif heyetinin (zekat memurlarının gönderilmemesi, öşür alınmaması ve bir başkasının kendilerine idareci olarak atanmaması) şartlarını kabul etti. Ancak namazın terkedilmesi şartını kabul etmedi. Üzerlerine kendileri dışında birisinin idareci olmaması ise, yani yöneticiliğe ehil olan bir başkasının vali olarak atanmasıdır ki bunda bir beis yoktur. Bu ilk etapta aralarında buna ehil olan biri bulunduğu takdirde caizdir. Ancak hadisteki (أن لا تحشروا ولا تعشروا) ifadesi hangi manaya gelmektedir? Lisanül Arab'ta (لا يحشرون) "La yuhşaruunun ve la tuaşşurun manasının hakkında şöyle denildi: (Yani savaşa katılmayacaklar ve onlardan öşür alınmayacak... Ve şöyle denildi: (Mallarının zekatını vermek üzere zekat memurunun önünde toplanmayacaklar.) Yine Lisanul Arab'ta, (لا يعشرون) lafzının manası hakkında şöyle denilmiştir: (Yani mallarının öşrü alınmayacak ve bununla vacip olan sadaka kastedilmektedir.) Dolayısıyla bu hadis, (أن لا يحشروا) lafzının manasına göre, zekatı ödemek için zekat memurları önünde toplanmayacakları fakat zekatı kendi yerlerinden ödeyecekleri, yani zekat memurlarının zekatlarını onların buldukları yerlere gidip alacakları olarak anlaşılabilir. İşte bu (يحشرون) kelimesinin manalarından birisidir. Yine hadisteki (أن لا يعشروا) lafzının diğer bir manası da; mallarının öşrü alınmayacaktır şeklindedir. Bu da (يعشروا) kelimesinin manalarından birisidir.

Hakeza mallarının zekatını kendi mekanlarında verme, kendilerinden öşür alınmaması mallarından sadece zekat alınması şartlarını Resul Sallallahu Aleyhi ve Sellem kabul etmiştir. Nitekim İslam'a girmek isteyen bir kimsenin zekatı kendi mekanında ödeme, kendinden öşür alınmaması ve malından sadece zekat alınması şartını koşması caizdir. Bu caizdir ve bunda bir beis yoktur. Böylece hadis ve kati delillerin arası cem edilmiş olur.

Ayrıca burada bu hadisten başka, Ebu Davud'un Vehb yoluyla rivayet ettiği ikinci bir hadis daha vardır: سألت جابراً عن شأن تقيف إذ بايعت قال اشترطت على النبي صلى الله عليه وسلم أن لا صدقة عليها ولا جهاد، وأنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: سيتصدقون ويجاهدون إذا أسلموا **Biat ettikleri zaman Sakif'in durumunun ne olduğunu Cabir'e sordum. (Cabir de) şöyle dedi: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e, sadaka (zekat) vermemeyi ve cihat etmemeyi şart koşular. Bunun ardından Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, şöyle dediğini işitti: "Müslüman olurlarsa zekat da verecekler, cihada da katılacaklardır!"** Bu hadis, (لا يحشرون) "La yuhşaruunun"un manasının savaşlara katılmamak (yani cihad etmemek) olduğunu tercih etmektedir. (لا يعشرون) "La yuğşaruunun"un manasının da zekat vermemek olduğunu tercih etmektedir. Bu durumda hadis Sakif heyetine hâs (özel) olmaktadır. Cihat etmemelerinin ve

zekat vermemelerinin kabul edilmesi, bu kişilere hâstır (özeldir) başkalarını kapsamaz. Çünkü hâs (özel) bir hüküm, sahibi ile sınırlıdır. Hâs (özel) hüküm hususiliğinden dolayı bir karineye muhtaçtır. Buradaki karine ise Resul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in "Müslüman olurlarsa zekat da verecekler cihada da katılacaklar!" şeklindeki haberidir. Böylece bu kişilerin şartının vakıası olmamış olur. Gaibin bilinmesi ise Resul Sallallahu Aleyhi ve Sellem dışında bir kimseye gelmemektedir. O halde bu, hükmün hâslığına dair bir karinedir. Zira hâs (özel) hükümler varit olmuştur. Mesela Resul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Huzeyme'nin şahitliğini iki erkek şahitliğine denk sayması Huzeyme'ye hâs bir durumdur. Aynı şekilde Ebu Berde'nin 6 aylık keçisini kurbanlık olarak sayması ona hâs bir durumdur. Çünkü keçinin kurbanlık olabilmesi için bir yaşını doldurması gereklidir.

Hakeza her iki delille de amel edilerek: Hükümlerin tatbikinde tedricilik, kati deliller gereğince haram kılınmış olur. Cihat ve zekatın tedriciliği ise Resul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, Müslüman olurlarsa zekat da vereceklerini, cihada da katılacaklarını bilmesinden dolayı Sakif'e hâs bir durumdur.

Altıncısı: Sonuç olarak:

• Bu husustaki kati delillere binaen, hükümlerin bir kısmının tatbiki diğer kısmının terki olan tedricilik, haramdır.

• Aişe'nin hadisinde, şerî hükümlerin tatbik edilmesinde tedriciliğin olduğuna dair hiçbir şey yoktur, bilakis sadece inen Kur'an surelerinde, akidenin hükümlerin önüne geçtiğinden bahsetmektedir.

• Ömer İbn Hattab, hırsızlık haddini askıya almamış ve onun tatbikinde tedriciliğe gitmemiştir. Bilakis kıtlık zamanında hırsızlık yapan kimseye hırsızlık haddinin uygulanmamasıyla ilgili şerî hükme göre amel etmiştir.

• Ömer İbn Abdulaziz, şerî hükümlerin tatbikinde tedriciliğe gitmemiştir. Çünkü Emevi Devleti'inde tatbik edilen sadece şeriattır ve devlette hiçbir hüküm İslam'ın dışında olmamıştır. Ondan rivayet edilenler, zulümlerin kaldırılması ve hakların sahiplerine verilmesiyle ilgilidir...

• Ebu Davud'un rivayet ettiği iki hadiste, Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, namazı terk etmelerini kabul etmemiş, cihat etmeme ve zekat vermeme şartlarını kabul etmiştir ki bu da bu heyete hâs bir hükümdür. Çünkü Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, onların şartlarının vakıasının olmayacağını ve Müslüman olduklarında cihat da edeceklerini ve zekat da vereceklerini vahiy yoluyla bilmektedir. Yani iki hadis reddedilmezler, bilakis ikisi ile hükümlerin bir kısmının tatbik edilip bir kısmının terkedildiği tedriciliğin haram olduğuna delalet eden kati delillerin arası cem edilir. Bu da açıkladığımız şekildedir.

• **Böylece şeriatın tatbik edilmesinde tedriciliğe çağırınların getirmiş oldukları delillerin tamamı incelendiğinde, bunların tedriciliğe delalet etmediği, bilakis tedricilikle ilgisi olmayan veya özel bir durum için hâs bir delilin olduğuna delalet ettiği açığa çıkmaktadır... Dolayısıyla yukarıda detaylandırıldığı gibi şeriatın tatbik edilmesinde tedriciliğin haram olduğuna delalet eden kati delillerle çatışmak mümkün değildir...Bu nedenle tedriciliğin olduğunu söyleyenlerin, hükmün bir kısmının İslam'dan ve hükmün bir kısmının da küfürden olduğunun caiz olduğunu gösteren herhangi bir delili veya şibhi delili yoktur. Dolayısıyla bu, İslam'ın getirmiş olduğu tüm hükümlerle hükmedilmesinin vacip olduğu hususundaki kati delillere muhalif olan büyük bir mesele ve azim bir münkerdir. Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.**

Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 19 Ramazan 1437
M. 24/06/2016

Cevaba, hizbin emirinin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:
<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3719/>